

Sygn. akt IV U 1509/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Żywicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Jolanta Fiedorowicz

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2013r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania G. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 16/04/2013 r. znak: (...)

o odwieszenie prawa do wypłaty emerytury

oddala odwołanie.

Sygn. akt IVU 1509/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 kwietnia 2013r., znak (...) -SER Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. odmówił wnioskodawczyni G. K. uchylecia decyzji z dnia 13 października 2011r. w części, w której decyzja ta zawieszta prawo do emerytury za okres od dnia 01 października 2011r. do dnia 22 listopada 2012r.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. w sprawie K 2/2012 został ogłoszony w dniu 22 listopada 2012r., wobec tego dopiero od tego dnia utracił moc art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01 stycznia 2011r. Tym samym wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153 poz. 1227 ze zmianami, powoływanej dalej jako ustawa emerytalna).

Skarżąca G. K. w odwołaniu od decyzji ZUS domagała się zmiany zaskarżonej decyzji i zobowiązania pozwanego do wypłaty emerytury za okres zawieszenia od dnia 01 października 2011r. do dnia 22 listopada 2012r. wraz z ustawowymi odsetkami. W uzasadnieniu wskazała, że wyrokiem z dnia 13 listopada 2012r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż emeryci, którzy nabyli prawo do świadczenia i jego realizacji w przedziale czasowym od 08 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r., nie podlegają rygorom wynikającym z art. 103a ustawy emerytalnej. Oznacza to, że w przypadku osób, którym przyznano emeryturę przed 01 stycznia 2011r., a które kontynuują zatrudnienie istniejące przed przyznaniem świadczenia, nie ma podstaw do zawieszenia wypłat emerytury. Skarżąca podniosła przy tym, że z uwagi na wiążące stwierdzenie TK, że dany przepis pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu, nie powinien on być już

uwzględniany przez organy stosujące prawo, co do roszczeń przypadających za okres przed ogłoszeniem wyroku TK, albowiem na skutek powyższego orzeczenia należało przyjąć, że przyczyna wstrzymania wypłaty nigdy nie istniała.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. wniósł o jego oddalenie. Pozwany, powołując się dodatkowo na art. 190 ust. 3 Konstytucji RP, który stanowi, że orzeczenie TK wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i z tym dniem następuje utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, którego dotyczy orzeczenie Trybunału, wskazał, że stosownie do orzeczenia TK z dnia 13 listopada 2012r., obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły prawo w okresie od 08 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r., a więc po uchyleniu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy. Zatem niekonstytucyjność stwierdzona ww. wyrokiem TK nie ma wpływu na sytuację skarżącej, która nabyła prawo do emerytury od dnia 01 kwietnia 2008r. Dlatego też podjęcie wypłaty świadczenia skarżącej nastąpiło od dnia 22 listopada 2012r.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Pozwany organ rentowy decyzją z dnia 05 czerwca 2008r. przyznał ubezpieczonej G. K. prawo do emerytury poczynając od dnia 01 kwietnia 2008r. Jednocześnie tą samą decyzją pozwany organ rentowy zawiesił ubezpieczonej wypłatę emerytury ubezpieczonej z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczoną zatrudnienia.

/dowód: decyzja k. 53-55 akt ZUS plik emerytalny z 2008r./

Decyzją z dnia 24 marca 2009r. pozwany ponownie ustalił skarżącej wysokość emerytury od dnia 01 marca 2009r. i wznowił wypłatę emerytury.

Decyzją z dnia 13 października 2011r. organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia skarżącej z uwagi na kontynuację przez nią zatrudnienia.

/dowód: decyzja k. 87-89, 264 akt ZUS plik emerytalny z 2008r./

Wnioskiem z dnia 27 listopada 2012r. skarżąca wystąpiła do organu rentowego o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczeń i wypłatę świadczeń zaległych, w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. Decyzją z dnia 21 grudnia 2012r. organ rentowy wznowił wypłatę emerytury skarżącej począwszy od dnia 22 listopada 2011r., tj. od dnia, w którym został opublikowany wyrok Trybunału Konstytucyjnego. Następnie decyzją z dnia 16 kwietnia 2013r., znak (...) -SER Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. odmówił żądanego przez skarżącą uchylenia decyzji z dnia 13 października 2011r. w części, w której decyzja ta zawiesza prawo do emerytury za okres od dnia 01 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r.

/dowód: wniosek k. 268, decyzja k. 274, 313 akt ZUS plik emerytalny z 2008r./

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji ZUS z dnia 16 kwietnia 2013r. Zdaniem Sądu odwołanie to nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem rozpoznania w niniejszym postępowaniu była decyzja organu rentowego wydana w oparciu o art. 151§1 pkt1 k.p.a. odmawiająca uchylenia decyzji z dnia 13 października 2011r. opisanej wyżej.

Przepis art. 151 § 1 pkt 1 k.p.a. stanowi, że organ administracji publicznej, o którym mowa w art. 150, po przeprowadzeniu postępowania określonego w art. 149 § 2 wydaje decyzję, w której odmawia uchylenia decyzji dotychczasowej, gdy stwierdzi brak podstaw do jej uchylenia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b.

W świetle art.145a. § 1 k.p.a można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

Skarżąca G. K. uzyskała prawo do emerytury decyzją z 05 czerwca 2008r. poczynając od dnia 01 kwietnia 2008r.

O ile stanowisko pozwanego zawarte w uzasadnieniu decyzji, że skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego powstają dopiero z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw (tu: od dnia 22 listopada 2012r.) i odnoszą się do okresu od daty ogłoszenia nie zasługują zdaniem Sądu na aprobatę, o tyle rację miał pozwany, wskazując w odpowiedzi na odwołanie, że przywołany na wstępie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. wydany w sprawie K 2/2012, nie dotyczył sytuacji wnioskodawczyni.

Kwestią istotną dla rozstrzygnięcia tej sprawy nie była ocena, czy skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego powstają dopiero z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw (tu: od dnia 22 listopada 2012r.) i odnoszą się do okresu od daty ogłoszenia, czy też obejmują także okres od wejścia w życie przepisu, którego konstytucyjność została zakwestionowana przez Trybunał.

Na marginesie tylko należy wspomnieć, że w ocenie Sądu trafne jest to drugie stanowisko.

W świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008r., sygn. V CO 43/08, LEX nr 564856, wyrok z dnia 21 listopada 2006r., sygn. II PK 42/06, LEX nr 950622).

W tym miejscu należy wskazać, iż sąd rozpoznający sprawę w całej rozciągłości podziela rozważania Sądu Apelacyjnego w Lublinie zawarte w uzasadnieniu jego wyroku z dnia 16 stycznia 2013r. sygn. akt III AUa 1079/12, w którym stwierdzono, iż w doktrynie i orzecznictwie odnośnie skutków wyroków Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się ich zróżnicowanie zależnie od treści orzeczenia. Przede wszystkim skuteczność czasową swoich orzeczeń może określać sam Trybunał i wtedy orzeczenie wywołuje skutek od tej daty. Jednak zdecydowana większość orzeczeń, w tym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. dotyczący konstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, nie zawiera stanowiska dotyczącego ich skuteczności czasowej, dlatego też należy rozstrzygnąć, jaki jest skutek takich orzeczeń. Zauważyć należy, że w doktrynie trwa spór, czy orzeczenia Trybunału są skuteczne *ex nunc*, czyli, że działają dopiero od opublikowania sentencji orzeczenia w Dzienniku Ustaw, czy też *ex tunc*, co oznacza, że orzeczenie Trybunału ma skutek wsteczny, czyli usuwa zakwestionowaną normę prawną od chwili jej wejścia do systemu prawnego. Natomiast w orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd, że orzeczenia Trybunału są skuteczne *ex tunc*. W wyroku z dnia 20 maja 2008 r. I CSK 379/08 (OSNC 2009/12/172) Sąd Najwyższy stwierdził, że problem skuteczności orzeczeń Trybunału należy rozważać na poziomie wykładni funkcjonalnej i w powiązaniu z pozycją ustrojową Trybunału. Sąd Najwyższy, analizując pozycję ustrojową Trybunału, podkreślił, że jest on "bardziej sądem niż ustawodawcą, w przeciwieństwie bowiem do ustawodawcy nie ma bezpośredniej legitymacji pochodzącej z powszechnych wyborów. Działanie Trybunału jest rodzajem postępowania sądowego, do którego w sprawach nieuregulowanych stosuje się k.p.c. Trybunał jest sądem prawa, gdyż spór dotyczy samego prawa, a nie interpretacji lub zastosowania. Podstawowe zadanie Trybunału to stwierdzenie niezgodności norm prawnych z normami prawnymi wyższego rzędu w hierarchii źródeł prawa, ma ono charakter ustalający, a nie kształtujący. Trybunał orzeka o niezgodności z Konstytucją, ale niezgodność ta nie istnieje wyłącznie w chwili orzekania przez Trybunał, lecz występuje wcześniej. Z dogmatycznego punktu widzenia chwila badania przez Trybunał wzajemnej relacji norm nie jest istotna, znaczenie ma to, odkąd w systemie prawnym pojawia się norma prawa niższego rzędu niezgodna z normą prawną nadrzędną. Pozwala to przyjąć, że - co do zasady - orzeczenia Trybunału mają moc wsteczną, są skuteczne *ex tunc*." Przy orzeczeniach Trybunału o charakterze kasatoryjnym, czyli orzekającym jak w niniejszym przypadku o niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu, dotychczasowa norma prawna jest ostatecznie eliminowana z systemu prawnego. Oznacza to, iż przedmiotowy wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne. Dlatego też utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów, w tym art. 103a ustawy emerytalnej, nastąpiła od daty ich uchwalenia. Niewątpliwie z mocy art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach

publicznych (...) przepis art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie (tj. od dnia 1 października 2011r.), dlatego też od tej daty pozwany wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury. Natomiast wobec orzeczenia Trybunału ubezpieczona również od tej daty zachowała prawo do otrzymywania przyznanej jej uprzednio emerytury.

Jednak mimo zajęcia powyższego stanowiska wyrokiem, na który powołuje się wnioskodawczyni, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Z powyższego wyroku wynika, że zakwestionowanie wskazanych w nim przepisów prawa ma charakter ograniczony tylko do określonej kategorii osób, co oznacza, że stwierdzenie ich niekonstytucyjności ma charakter częściowy.

Analiza okoliczności faktycznych w niniejszej sprawie, prowadzi do wniosku, iż wnioskodawczyni, która prawo do emerytury nabyła w 2008r., nie mieści się w kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. Jak wynika z treści orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, wprawdzie niekonstytucyjność wskazanych przepisów stwierdzona została w zakresie, w jakim znajdują one zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, a ubezpieczona prawo do emerytury nabyła przed tą datą, jednak jednocześnie w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej.

Przypomnieć należy, że przepis ten, obowiązujący do dnia 7 stycznia 2009r., stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Wskazana wyżej treść orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdza się, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do wąskiej grupy około 60.000 osób, które nabyły to prawo **w okresie od 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r.**, czyli po uchyleniu powołanego wyżej art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, a przed wejściem w życie art. 103a tej samej ustawy, dodanego ustawą z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (**na co wskazała sama skarżąca w swoim odwołaniu**). Gdyby przedmiotem badania Trybunału Konstytucyjnego była zgodność z Konstytucją przywoływanych przepisów również w stosunku do osób, które prawo do emerytury uzyskały do dnia 7 stycznia 2009r., nie byłoby potrzeby określania przez Trybunał w sentencji wyroku z dnia 13 listopada 2012r. zakresu, w którym przepisy te okazały się być niekonstytucyjne, skoro oceniany jako podstawowy art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych, dotyczył przecież wszystkich emerytur przyznanych do końca 2010r. Tożsame poglądy wyrażane są w szeregu orzeczeń sądów apelacyjnych, np. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 14 lutego 2013r. w sprawie III AUa 1159/12, czy w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 16 stycznia 2013r. w sprawie III AUa 685/12.

Reasumując powyższe rozważania, Sąd uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. w sprawie K 2/12 nie ma wpływu na treść decyzji z dnia 13 października 2011r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury, słusznie więc w zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji z dnia 16 kwietnia 2013r. pozwany odmówił uchylenia tejże wcześniejszej decyzji i wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r.

Konsekwencją musiało być oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c., gdyż zaskarżona decyzja – mimo częściowo błędnego uzasadnienia – odpowiada prawu.